

VŠĮ „PAGALBOS PAAUGLIAMS INICIATYVA“ GLOBOS CENTRO PASLAUGŲ GAVĖJŲ ĮGALINIMO KONCEPCIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. VšĮ „Pagalbos paaugliams iniciatyva“ Globos centro (toliau – Globos centras) paslaugų gavėjų įgalinimo koncepcija apibrėžia Globos centro darbuotojų taikomas priemones teikiant socialines paslaugas, kuriomis daromas paslaugų gavėjui poveikis formuojant galios santykius: išitraukimą, dalyvavimą, sąmoningumą ir autonomiją, užtikrinant, kad visiems įvaikintiems vaikams, globėjų, nesusijusių giminystės ryšiais, globėjų giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globotojų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, globėjams, nesusijusiems giminystės ryšiais, globėjams giminaičiams, įtėviams ar asmenims, ketinantiems jais tapti, būtų prieinama ir suteikiama reikalinga konsultacinė, informacinė psichosocialinė ir kita pagalba, siekiant vaiką, įvaikį tinkamai ugdyti ir auklėti šeimai artimoje aplinkoje.

II. ĮGALINANČIOS APLINKOS KŪRIMAS

2. **Įgalinimas** – paslaugų teikimo procesas, kurio metu siekiama išugdyti paslaugų gavėjų savarankiškumą ir gebėjimą patiemis spręsti kasdienes sunkumus bei problemas. Pagal poreikį įgalinimo procesas gali būti vykdomas individualiame arba grupiniame lygmenyje.

3. **Įgalinančios aplinkos kūrimas** organizacijoje yra ilgalaikė ir nuolatinė veikla. Neretai, globėjai ar įtėviai, susidūrę su problema kreipiasi į specialistus ir mano, kad netinkamas vaiko elgesys ar kitos, su vaiku susijusios problemos bus išspręstos suteikus vaikui pagalbą. Tačiau dažnai vaiko elgesys yra tiesiogiai susijęs su aplinka, kurioje vaikas auga, todėl vienas iš pagrindinių specialisto uždavinių įgalinti vaiko globėją pamatyti savo auklėjimo įgūdžių kokybę, įvertinti savo gebėjimus tvarkytis su iškilusiomis problemomis ir spręsti konfliktines situacijas savarankiškai. Didelis dėmesys skiriamas paties globėjo elgesiui koreguoti, ugdyti empatiją, suprasti ir atliepti ne tik fizinius, bet ir emocinius vaiko poreikius. Įžvelgti savo resursus tvarkytis kasdienėse situacijose be specialistų įsikišimo. Įvertinus problematiką, vaikui, atsižvelgiant į jo amžių yra skiriamas psichologas, tačiau su vaiku dirbantis specialistas visada įtraukia į procesą ir suaugusiuosius, auginančius vaiką, organizuoja konsultacijas, teikia rekomendacijas, suteikia grįžtamąjį ryšį apie rezultatus dirbant su vaiku.

Įgalinančios aplinkos kūrimu siekiama, kad susiformuotų stipri organizacija, turi būti remiamasi daugybe nuostatų ir vertybių, kurias galima įvardinti kaip:

- kūrybiškumo skatinimas;
- rizikos ir nesėkmės tolerancija;
- komandiniu darbu ir bendradarbiavimu grindžiama veikla;
- gebėjimas spręsti sudėtingas situacijas ir valdyti pokyčius.

Kuriant įgalinančią aplinką, teikiant įgalinimu grįstas socialines ir psichologines paslaugas, labai svarbu įtraukti paslaugų gavėjus į sprendimų priėmimo procesus, leisti patiemis kurti taisykles, mokyti vertybių, jas skatinti, prisiimti atsakomybes, argumentuoti pasirinkimus, žinoti teises, kurti galimybes rinktis, teikti įvairiapusę pagalbą, kuri duotų teigiamą pokytį.

4. **Įgalinančios aplinkos veiksniai:**

- 4.1. pagarbaus kontakto ir pozityvaus santykio užmezgimas su paslaugų gavėjais. Naujai pradedančiam gauti psichosocialines paslaugas paslaugų gavėjui priskiriamas darbuotojas globos veiklos koordinavimui. Specialistas susipažįsta su paslaugų gavėju ir jo šeima bei šeimos socialine aplinka.
- 4.2. paslaugų gavėjo įtraukimas į pagalbos asmeniui proceso planavimą. Atliekamas individualus paslaugų gavėjo šeimos narių poreikių vertinimas, išskiriamos asmens ar šeimos narių stiprybės ir silpnybės konkrečiam poreikiui tenkinti. Atliekant poreikių vertinimą, pagal surinktą informaciją kartu su paslaugų gavėju sudaromas individualus pagalbos šeimai planas, numatomi konkretūs pagalbos veiksmai, kurie yra aptariami.
- 4.3. paslaugų gavėjo skatinimas, motyvavimas savo stiprybių atpažinimui. Paslaugų gavėjas skatinamas, motyvuojamas dalyvauti paslaugų teikimo procese, kad jaustųsi galintis išsakyti savo nuomonę, pasirinkti, priimti sprendimus, būtų gerbiamas jo savarankiškumas, nuomonė, gebėtų atrasti ir pasinaudoti savo gebėjimais.
- 4.4. paslaugų gavėjo emocinis palaikymas, pasitelkiant profesinę kompetenciją. Globos centro darbuotojas dirbantis su paslaugų gavėju, laikantis konfidencialumo principo vadovaujasi tikslinga emocijų raiška ir kontroliuojamu emociniu atsaku, individualumo suvokimu ir neteisiančiu požiūriu.

III. INDIVIDUALUS ĮGALINIMAS

5. **Individualus įgalinimas** – paremtas paslaugų gavėjų savarankiškumu, savo stiprybių ir gebėjimų atradimu, išsikeltų tikslų siekimu ir suvokimu galimybe kontroliuoti savo gyvenimą ir keisti savo elgesį. Individualus įgalinimas gali būti vykdomas individualiame arba grupiniame lygmenyje.

6. **Individualaus įgalinimo tikslas** – suteikti globėjams, tėviams visapusišką pagalbą spręsti šeimoje kylančias problemas, bendradarbiaujant specialistams ir globėjams bei tėviams, išugdyti vaiko ir visos šeimos savarankiškumą, pasitikėjimą savimi ieškoti sprendimų ir prisiimti atsakomybę už esamą situaciją, bei jos sprendimą.

- Globėjai, tėviai, budintys globotojai ir globojami ar įvaikinti vaikai bei kiti Globos centro klientai kasdien susiduria su įvairiais iššūkiais. Vieni įveikiami savarankiškai, kiti gali reikalaus specialią įgūdžių, žinių, palaikymo ir pastangų.
- Įgalinimo procesu siekiama bendradarbiaujant su specialistais atkreipti dėmesį į paslaugų gavėjų pagalbos poreikius ir patiriamus sunkumus, bei formuoti įgūdžius arba grąžinti jiems galią patiems pastebėti ir spręsti kasdienes problemas, sukurti tinkamas sąlygas klientui matyti savo stipriąsias puses ir ieškoti sprendimų.

7. **Individualaus įgalinimo esmė** – nuolatinėmis paslaugų gavėjo pastangomis, suvokiant savo gebėjimus, pereiti iš pasyvios būklės į aktyviąją.

8. **Individualaus įgalinimo veiksmai ir priemonės:**

- 8.1. bendraujame su paslaugų gavėju veiksmingai ir atvirai;
- 8.2. atkreipiame dėmesį į paslaugų gavėjo asmenines patirtis;
- 8.3. atkreipiame dėmesį į paslaugų gavėjo socialines, psichologines ir emocines problemas;
- 8.4. supažindiname paslaugų gavėją su jo teisėmis ir kaip galima jomis naudotis;
- 8.5. pagal individualius poreikius, paslaugų gavėjui ar jo šeimai parengiamas individualus pagalbos planas, išsikeliami uždaviniai ir priemonės jiems įgyvendinti;
- 8.6. paslaugų gavėjas išsako savo nuomonę, akcentuodamas savo poreikius ir siekius, prisiima atsakomybę už save ir savo veiksmus;
- 8.7. suteikiame galimybę paslaugų gavėjui laisvai rinktis įgalinančias priemones;

- 8.8. motyvuojame, palaikome ir skatiname paslaugų gavėją stiprinti savo gebėjimus ir tikėti savo jėgomis;
- 8.9. konsultuojame, suteikiame informaciją paslaugų gavėjui aktualiais klausimais.
9. **Individualų įgalinimą rodantys požymiai:**
- Motyvacija būti įgalintam;
 - informatyvumas;
 - dalyvavimas sprendimų priėmime;
 - pasitikėjimas, aukšta savivertė, atvirumas, gebėjimas pasirūpinti savimi;
 - tinkamo elgesio įgūdžiai;
 - pozityvus, į problemos sprendimą orientuotas požiūris;
 - komunikacija, bendradarbiavimas;
 - grįžtamasis ryšys.

IV. ĮGALINIMO REZULTATŲ RODIKLIAI

10. **Grįžtamasis ryšys** (ką aš galiu, koks pokytis manyje) – paslaugos gavėjo individualia apklausa: pokalbis, duomenų apibendrinimas taikant *Likerto* matavimo skalę. Įgalinimo koncepcija bus matuojama klausimyno pagalba, kuriame išskiriami suaugusiųjų ir vaikų rodikliai:

Suaugusiųjų sritys:

<i>Disciplina</i>	<i>Jautrumas</i>
<p>1. <i>Ribų nustatymas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • aš pastebiu, kuomet vaikas peržengia tinkamo elgesio ribas; • gebu tinkamai reaguoti ir sudrausminti vaiką. 	<p>1. <i>Pastabumas vaiko emocijoms:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pastebiu kai mano vaikas blogai jaučiasi; • gebu įvardinti jausmus, kuriuos išgyvena vaikas; • gebu padėti vaikui atpažinti, priimti, suvaldyti savo jausmus.
<p>2. <i>Mokymosi sunkumų sprendimas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • mano vaikas mokymuisi skiria pakankamai laiko; • gebu suprasti mokymosi sunkumų priežastis; • žinau, kaip padėti vaikui spręsti mokymosi problemas. 	<p>2. <i>Vaiko poreikių atliepimas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • matau kada vaikui reikalinga mano pagalba; • gebu reaguoti empatiškai ir patenkinti vaiko poreikį.
<p>3. <i>Savarankiškumas pagalbai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • aš žinau į ką kreiptis globos centre iškilus problemai; • aš suprantu bendradarbiavimo su globos centro specialistais svarbą mano problemai spręsti; • žinau, kokias paslaugas teikia globos centras. 	

Vaikų sritis:

<i>Savireguliacija</i>	<i>Savarankiškumas</i>
1. <i>Emocijų atpažinimas ir valdymas:</i> <ul style="list-style-type: none">• atpažįstu savo jausmus ir suprantu dėl ko jie kyla;• gebu juos suvaldyti;• moku jausmus išreikšti tinkamais būdais.	1. <i>Savitvarkos įgūdžiai:</i> <ul style="list-style-type: none">• gebu pats pasirūpinti savo higiena.
2. <i>Tinkamas, netinkamas elgesys:</i> <ul style="list-style-type: none">• žinau, kaip elgtis paprastose ir sudėtingose situacijose;• suprantu netinkamo elgesio pasekmes.	2. <i>Mokymasis (prisijungimas, užduočių atlikimas lankymas):</i> <ul style="list-style-type: none">• gebu pats paruošti pamokas ir susiruošti mokyklai.
	3. <i>Sritis, kur vaikas pats sprendžia (neformalus ugdymas, apranga ir pan.):</i> <ul style="list-style-type: none">• turiu galimybę pats išsirinkti kokį būrelį lankysiu.

11. Įgalinimo rezultatų vertinimas:

- *Rezultatų vertinimo tikslas* – tobulinti globos centre teikiamų paslaugų kokybę kuo veiksmingiau įgalinant klientus veikti ir spręsti problemas savarankiškai.
- *Matavimo laikotarpis* – vertinimas vykdomas kartą per metus.
- *Atsakingi darbuotojai* – globos koordinatoriai.

12. Individualūs įgalinimo rezultatai aptariami su kiekvienu paslaugų gavėju (jo artimaisiais) individualiai.

13. Globos centro darbuotojas įvertinęs paslaugos gavėjo įgalinimo pokyčio matavimo rezultatus, vertindamas pokyčius bei pagalbos poreikius ir planuodamas, teikdamas ir organizuodamas koordinuotą pagalbą, kartu su paslaugų gavėju sudaro arba koreguoja individualų pagalbos šeimai planą.

14. Paslaugų gavėjų įgalinimo rezultatai leidžia įsivertinti ir pamatuoti Globos centre teikiamų paslaugų rezultatyvumą ir efektyvumą.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

15. Globos centro darbuotojai yra atsakingi už įgalinimo koncepcijos įgyvendinimą.

16. Įgalinimo koncepcija atnaujinama ir peržiūrima pagal poreikį.

17. Globos centro darbuotojai su Įgalinimo koncepcija supažindinami el. paštu bei aptariant ją susirinkime.

18. Paslaugų gavėjai su Įgalinimo koncepcija supažindinami individualiai.

19. Įgalinimo koncepcija gali būti skelbiama Globos centro interneto svetainėje (www.ppi.lt), socialiniuose tinkluose (facebook paskyroje <https://www.facebook.com/ppiniatyva/>).